

Bufferdenken versterkt de ouder-kindrelatie

Een kwalitatief onderzoek naar het benutten van de ouderschapstheorie door professionals ter versterking van de ouder-kindrelatie

Aanleiding

Het Relatie Ouder Kind (ROK) Deventer project heeft als doel het bevorderen van de ontwikkeling van een veilige relatie tussen (kwetsbare) ouder(s) en kind tijdens de zwangerschap en bij kinderen tot en met twee jaar.

In dit deelonderzoek is gekeken naar hoe de ouderschapstheorie van Van der Plas (2008), die bestaat uit vier buffers wordt toegepast door professionals uit het medisch en sociale domein. Elk gezin ervaart namelijk risicofactoren en beschermende factoren gedurende de periode van het opvoeden van zijn of haar kind(eren). Door de ouderschapstheorie kan ervoor gezorgd worden dat deze risico- en beschermingsfactoren in balans blijven binnen het gezinssysteem en kunnen ouders beschermen en zorgen voor veerkracht (Hoek & Mily, 2018). Door een veilige ouder-kindrelatie kan een kind interacties met anderen aangaan en een gevoel van competentie en eigenwaarde ontwikkelen (De Cock, 2018).

Doel & onderzoeksvraag

- Het doel is om inzicht te krijgen over hoe de ouderschapstheorie nu wordt toegepast door de professional en hoe deze eventueel verbeterd kan worden
- Onderzoeksvraag is: 'Hoe kunnen de professionals uit het medisch en sociale domein binnen het ROK Deventer de ouderschapstheorie toepassen in het contact tussen (aanstaande) ouders met kinderen tussen de nul en twee jaar om de ouder-kindrelatie te bevorderen?'

Methode

- Er is gekozen voor een kwalitatief onderzoek middels 12 online interviews. Professionals zijn bevraagd die werkzaam zijn binnen het sociale of medische domein en in contact komen met aanstaande ouders of ouders met jonge kinderen tussen de 0-2 jaar
- Toplijst is opgesteld aan de hand van de 4 buffers:
 - Buffer 1, de solidaire gemeenschap
 - Buffer 2, goede taakverdeling
 - Buffer 3, de metapositie
 - Buffer 4, 'goede ouder'-ervaringen
- Per buffer is gevraagd of de professionals deze herkent, hoe hij/zij aandacht hiervoor heeft en hoe hij/zij deze buffer stimuleert. Daarna is er per buffer gevraagd op welke momenten het niet lukt om deze buffer te stimuleren en wat ervoor nodig is om dit wel meer te kunnen doen.

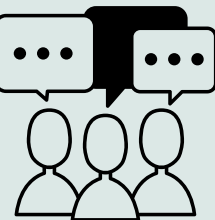

Resultaten

- De theorie wordt op verschillende wijze toegepast en gestimuleerd. Dit gebeurt één op één, op groepsniveau en wijkniveau
- Er wordt gekeken naar welke talenten er zijn in de wijk en zo nodig ingezet en gebundeld. Daarnaast worden de verschillende buffers gestimuleerd door het inzetten van oudergroepen, centering pregnancy of bijeenkomsten in het buurthuis.
- Op individueel niveau wordt dit gedaan door middel van ouderbegeleiding en is er aandacht voor de zelfzorg, positieve feedback en de ontwikkeling van de ouder(s) zelf
- Verschillende methodes ondersteunen hierbij: mentaliserend bevorderend kader, ABCD-methode of video-interactie
- Verbeteringen in de eigen handelwijze zijn: meer richten op wat goed gaat, meer vragen naar de taakverdeling en complimenteren. Barrières liggen ook op het gebied van de cliënt gerelateerde problematiek.
- Wat is er nodig: de theorie meer analyseren aan de hand van de 4 buffers. Trainingen en meer op de hoogte zijn van de sociale kaart. Meer ontmoetingsplekken, inzetten van digitale middelen en supervisie via deze theorie.

Discussie

- De ouderschapstheorie sluit aan bij elke ouder en zoals een respondent het noemt bij het 'gewone leven'. Deze ouderschapstheorie wordt en kan dus preventief ingezet worden en aansluiten bij de urgente ontwikkelingsfase van nul tot twee jaar. De emotionele band en de ouder-kindrelatie kan zich daardoor ook verbeteren doordat een ouder sensitief en responsief kan reageren en kan metaliseren (Zeegers et al., 2019 ; Riva Crugnola, 2021).
- Het kabinet wil in 2025 door middel van het Toekomstscenario zorgen voor structurele bezuinigingen binnen de Jeugdzorg en een effectievere en slimmere organisatie van de jeugdbescherming (Meijers, 2022). Deze verandering zal invloed hebben binnen de gehele jeugdhulp. Preventie, minder specialistische hulp zullen daardoor belangrijker worden en de ouderschapstheorie kan daarin een steeds belangrijkere rol spelen.

Implementaties

- Aanbevelingen buffer 1: meer samenwerking tussen maatschappelijk werk en de jeugdconsulenten. Meer tijd en aandacht voor het collectieve aanbod en de samenwerking daarin zoals het betrekken van professionals in een buurthuis. Trainingen aanbieden zoals de Triple-P methode.
- Aanbevelingen buffer 2: de taakverdeling meer als thema bespreken binnen het groepsaanbod. Trainingen aanbieden die zich richten op cultuursensitief werken en zorgmijdende cliënten. Vaker delen van de actuele sociale kaart.
- Aanbevelingen buffer 3: trainingen aanbieden die gaan over; video-home training, mentaliserend bevorderend kader of de ontwikkelingsfasen van een kind. Toepassen van video-interactie in groepsverband.
- Aanbevelingen buffer 4: laagdrempelige ontmoetingsplekken in elke wijk. Investeren en inzetten van digitale mogelijkheden; zoals een opvoedpodcast.
- Algemene aanbevelingen: de ouderschapstheorie overzichtelijk analyseren aan de hand van de verschillende buffers binnen het team van elke organisatie. Inzetten van de ouderschapstheorie bij supervisie, om te reflecteren op de eigen handelwijze. Verwijzers die jeugdhulp kunnen indiceren zouden de ouderschapstheorie ook mee kunnen nemen in hun onderzoek, om te kijken voor welke hulpvraag het noodzakelijk is om jeugdhulp toe te kennen.

Vervolg onderzoek

- Inzoomen per buffer om beter inzichtelijk te krijgen welke buffer bijvoorbeeld nog minder ontwikkeld is
- Vergelijking doen met andere regio's. Zodat de effectieve ervaringen gebundeld kunnen worden en de toepasbaarheid wordt vergroot
- De doelgroep zelf bevragen over hoe zij de balans ervaren binnen deze buffers en waar hun behoefte ligt.
- Onderzoek doen middels een focusgroep met bijvoorbeeld ouders en professionals, zodat de samenwerking en zorgaanbod verbeterd kan worden

Referenties

- Cock, De, E.S.A. Liefde voor het eerste gezicht: de ouder-kind band van zwangerschap tot peutertijd. Tijdschr Jeugdgezondheid 50, 70-71 (2018). <https://doi.org/10.1007/s12452-018-0142-1> Hoek, M & Mily, H. (2018). Ouderschapsprofiel en bufferprocessen. Spw, Uitgeverij B.V.
- Meijers, A. Bescherming van kinderen is een overheidstaak. Vakbl Soc Werk 23, 35-36 (2022). <https://doi-org.saxion.idm.oclc.org/10.1007/s12459-022-0943-9>
- Riva Crugnola, C. Ierardi, E., Petruta, V., Muioli, M., & Albizzati, A. (2021). Video-feedback attachment based intervention aimed at adolescent and young mothers: Effectiveness on infant-mother interaction and maternal mind-mindedness. Early Child Development and Care, 191(3), 475 - 489. <https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1652172>
- Van der Pas, A. (2008). De interventiefase. Keuze en kansen. Handboek Methodische Ouderbegeleiding 6. Uitgeverij SWP.
- Zeegers M.A.J., Colomnesi C, Stams GJM, Meins E. (2017) Mind matters: A meta-analysis on parental mentalization and sensitivity as predictors of infant-parent attachment. Psychol Bull. Dec;143(12):1245-1272. doi: 10.1037/bul0000114. Epub 2017 Aug 14. PMID: 28805399.

Master Health care & Social work
Hogeschool Saxion Enschede
Auteur Iris ten have

